

Az elektronikus cigaretta használat és a hagyományos dohányzás kapcsolata

Keresztmetszeti vizsgálatot végeztek középiskolás amerikai fiatalok bevonásával

Az elektronikus cigaretta használat és a hagyományos dohányzás összefüggését vizsgálták középiskolás fiatalokon az Amerikai Egyesült Államokban. A kutatás témája kiemelkedő fontosságú, hiszen az elektronikus cigaretta használata - főként az agresszív marketingnek köszönhetően - egyre elterjedtebb a fiatalok körében, azonban az elektronikus cigarettára vonatkozó szabályozások még gyerekcipőben járnak.

A kutatás adatai a 2011-es és a 2012-es Nemzeti Dohányzás Ifjúság felmérésből származnak. 2011-ben 17353, míg 2012-ben 22529 6-12 osztályos tanuló válaszait vették alapul a kutatáshoz.

A válaszadókat a hagyományos cigaretta fogyasztása szerint kategóriákba sorolták:

- Kipróbálták a dohányzást: „Akár egy-két szívás erejére kipróbáltad már valaha a cigarettát?” kérdésre igennel válaszoltak.
- Valaha dohányoztak már: „Hány cigarettát szívtál el egész életed folyamán?” kérdésre a „több mint 100-al (vagy több mint 5 csomaggal)” válaszlehetőséget jelölték meg.
- Jelenleg is dohányoznak: Akik legalább 100 cigarettát elszívtak már, illetve dohányoztak az elmúlt 30 napban.

Vizsgálták az 1 éven belüli leszokási szándékot, a leszokási kísérleteket, illetve különböző időtartamokra vonatkozóan a dohányzástól való tartózkodást is.

A válaszadókat az elektronikus cigaretta fogyasztása szerint szintén kategorizálták:

- Valaha használtak már-e cigarettát: „Milyen dohánytermékeket használtál már az életedben legalább egyszer?” kérdésre adott válaszok között szerepel az e-cigaretta.
- Jelenleg is használnak e-cigarettát: „Milyen dohányterméket használtál az elmúlt 30 napban?” kérdésre adott válaszok között szerepel az e-cigaretta.

Eredmények

2011-ben végzett kutatás eredményei szerint a mintában szereplők 3,1%-a használt már elektronikus cigarettát (1,7% hagyományos cigarettát is fogyasztott, vagyis párhuzamos felhasználó) és 1,1%-a jelenleg is használ e-cigarettát (0,5% párhuzamos felhasználó). 2012-ben az elektronikus cigaretta használat gyakoriságára vonatkozó adatok megkétszereződtek: a válaszadók 6,5%-a használt már (2,6% párhuzamos felhasználó) és 2%-a jelenleg is használ e-cigarettát (1% párhuzamos felhasználó).

Azok, akik már használtak e-cigarettát nagyobb valószínűséggel férfiak, fehérek és szignifikánsan idősebbek.

A jelenleg is dohányzók között azok, akik e-cigarettát is használnak, jellemzően több cigarettát fogyasztanak, erősebb dohányosnak számítanak.

A 2011-es eredmények szerint a dohányzók körében azok, akik valaha használtak e-cigarettát az elkövetkezendő évet tekintve nagyobb valószínűséggel tervezik a leszokást, azonban ez nem igaz azokra, akik jelenleg is használnak e-cigarettát. Fontos megjegyezni, hogy a szándékkal ellentétben az e-cigarettát használók nem kísérelnek meg nagyobb valószínűséggel leszokni egy éven belül.

Az eredmények hasonlóak ahhoz, mint amit a felnőtt populáción végzett vizsgálatok során tapasztaltak. Az elektronikus cigaretta használatának gyakorisága a felnőtt populációban is nő. Egy internetes felmérés eredményei szerint 2010-ben a felnőttek 3,3%-a, 2011-ben 6,2%-a használt már e-cigarettát. Ennek egyik fő oka lehet, hogy az e-cigarettát a legtöbb esetben leszokást támogató eszközként népszerűsítik. Az elektronikus cigaretta leszokásban játszott szerepe azonban megkérdőjelezhető, hiszen sok esetben azt nem a hagyományos cigarettázás helyett, hanem mellett alkalmazzák. 2012-es, a felnőtt populációra vonatkozó adatok értelmében az elektronikus cigarettát használók 76,3%-a fogyaszt hagyományos cigarettát is.

Következtetések

Csak úgy, mint a felnőttek esetében, a fiatalok körében is egyre népszerűbb az elektronikus cigaretta, illetve a hagyományos cigarettával való együttes használata is elterjedt. Azok, akik kipróbálták a dohányzást és használtak e-cigarettát nagyobb valószínűséggel válaszolták azt, hogy életük során több mint 100 szál cigarettát elszívtak már, illetve, hogy jelenleg is dohányoznak. Az eredményekből kiderül az is, hogy az e-cigarettát használók erősebb dohányosok és kisebb valószínűséggel hagynak fel a dohányzással.

Ezek az eredmények amellett, hogy megkérdőjelezzik az elektronikus cigaretta leszokást támogató szerepét, arra engednek következtetni, hogy az e-cigaretta használata nem, hogy visszatartó erővel bír, inkább bátorít a hagyományos dohányzásra.

Habár igaz, hogy az e-cigaretta használata a hagyományos dohányzásnál kevesebb mérgező anyagot juttat a szervezetbe, a cigarettához hasonlóan tartalmaz nikotint. Amellett, hogy a nikotin erős függőséget okoz, tartós hatást gyakorol az agyra és a viselkedésre. Ezek a negatív hatások főleg a még fejlődésben lévő szervezeteket veszélyeztetik.

A bemutatott keresztmetszeti vizsgálat csak az összefüggések azonosítására alkalmas, nem állapít meg ok-okozati kapcsolatot. Az eredmények alapján az azonban kijelenthető, hogy az e-cigaretta használata a fiatalok körében nem tekinthető a dohányzás visszaszorítás hatásos eszközének.

Az elektronikus cigaretta használatra vonatkozó hazai adatok

A 2013-as Nemzetközi Ifjúság Dohányzás Felmérés eredményei szerint a 13-15 éves korosztályba tartozók 9%-a használt e-cigarettát az elmúlt 30 napban (fiúk 10%, lányok: 7%). Az elektronikus cigaretta használatával kapcsolatos eredmények értelmében 2012-hez képest (13%) 2013-ra az e-cigaretta használat csökkent, azonban az e-cigarettát használók körében a dohányterméket nem fogyasztók aránya növekedett.

A nemdohányzók 1%-a használt e-cigarettát 2012-ben, míg ez az arány 2013-ban 3%. Az e-cigarettát használók 5%-a nem használt dohányterméket 2012-ben, míg 2013-ban ez az arány 24%.

Az e-cigarettát használó fiatalok 95%-a fogyasztott valamilyen más dohányterméket 2012-ben, míg ez az arány 2013-ban 76% volt.

Az elektronikus cigarettában használt utántöltő folyadékot, patront illetően elmondható, hogy a fiatalok 26,18%-a használt ízesített és nikotinos patront, míg 20,63% ízesített és nikotinmentes változatot.

A 2013-as Felnőtt Dohányzás Felmérés eredményei alapján a legtöbb dohányzó (64,53%) gyári cigarettát fogyaszt, utána következik a kézzel sodort cigaretta (30,79%), majd az elektronikus cigaretta nikotinos utántöltővel (3,69%). A nikotinmentes utántöltővel használt elektronikus cigarettára vonatkozó adat 0,53%.

A 2012-es felmérés eredményei szerint a dohányzók 72%-a fogyaszt gyári cigarettát. 67%-uk csak ezt a dohányterméket fogyasztja, 4%-uk kézzel sodort cigarettát, 1%-uk pedig elektronikus cigarettát is használ. A kézzel sodort cigarettát a dohányzók 30%-a, az elektronikus cigarettát pedig 2%-uk választja. Az elektronikus cigarettát használók 1,5%-a fogyaszt gyári és 0,5%-uk sodort cigarettát.

A 2012-es felmérés a leszokáshoz használt segítő eszközöket is kutatta. E szerint a leszokottak 5%-a, a még nem leszokottak 23%-a használ elektronikus cigarettát.

Forrás:

1. *Lauren M. Dutra, ScD; Stanton A. Glantz, PhD: Electronic Cigarettes and Conventional Cigarette Use Among US Adolescents: A Cross-sectional Study. JAMA, 2014; 312(6):641-642.*
2. *Balku Eszter, Demjén Tibor, Kimmel Zsófia, Vitrai József PhD: Nemzetközi Ifjúsági Dohányzás Felmérés - Összefoglaló tanulmány 2013. Budapest, Országos Egészségfejlesztési Intézet.*
3. *Balku Eszter, Demjén Tibor, Kimmel Zsófia, Dr. Varsányi Péter, Vitrai József PhD: Felnőtt Dohányzás Felmérés 2013. Budapest, Országos Egészségfejlesztési Intézet*
4. *Balku Eszter, Demjén Tibor, Kimmel Zsófia, Vámos Magdolna, Vitrai József PhD: Felnőtt Dohányzás Felmérés 2012. Budapest, Országos Egészségfejlesztési Intézet*